

והוינן בה: ורבי יוחנן, האי מיעוטא א-11 ד"אותם" מאי עביד ליה?

ומשנינן: מיבעי ליה לכדתניא: יכול יהא יחיד מתנדב ומביא שתי הלחם כיוצא בה נדבה, דהיינו, שיכול כל יחיד להביא בנדבה כמו מנחת שתי הלחם שמביאים הציבור בחג השבועות, וקורא אני בה במנחת נדבה זו כשם שנקראים שאר הנדבות "מוצא שפתיך תשמור ועשית"?

תלמוד לומר: "קרבן ראשית והיינו, שתי הלחם, הנקראים "קרבן ראשית", שהן ראשית לכל המנחות הבאות מהתבואה החדשה, תקריבו" בלשון רבים, כלומר הציבור מקריב.

למדנו מהפסוק כי רק ציבור, אמרתי לך שיביא קרבן ראשית, ולא יחיד.

יכול שהפסוק מיעט דוקא שלא יהא יחיד מביא שתי הלחם בנדבה, משום שגם אינו מביא שתי הלחם בתור חובתו כיוצא בה. אבל יהא ציבור מביא שתי הלחם בתורת נדבה, שהרי הוא גם מביא חובתו כיוצא בה?

תלמוד לומר "אותם" — למעט הבאת שתי הלחם כנדבה, ואפילו ע"י הציבור. וזוהי הדרשא של רבי יוחנן מהמילה "אותם".

ומבאר הגמרא: ומה יש לך להביא קרבן ראשית, בתורת חובה? — שתי הלחם מן השאור על ידי הציבור, ובכורים מן הדבש, והיינו מהפירות המתוקים, שמביא כל יחיד.

אלא רק על המזבח, לעלותו על הכבש מנין שאסור? (23)

תלמוד לומר "ואל המזבח לא יעלו לרצון". ופסוק זה מיותר, שהרי נאמר כבר למעלה "לא תקטירו ממנו אשה לה". אלא בא הכתוב לרבות איסור העלאה של "כל שממנו לאישים" אפילו על גבי הכבש כמו על גבי המזבח.

ורבי אלעזר אמר פטור, מאי טעמיה?

משום דאמר קרא "כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה". קרבן ראשית תקריבו אותם לה, ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח.

וכך נדרש הפסוק: "אותם", דהיינו, הדברים הבאים מהשאור והדבש, והנקראים גם "ראשית", שהם:

א. שתי הלחם הבאות חמץ, והן ראשית לכל המנחות הבאות מן התבואה החדשה.

ב. ביכורים הבאים מכל שבעת המינים, והיינו דבש, והם "ראשית בכורי אדמתך".

אותם הוא דרבי לך, רק אותם ריבתה התורה שאסור להעלותם אפילו על הכבש, ומשום שהכתוב "ואל המזבח לא יעלו" הוא מיותר, ללמדנו כי כבש הרי הוא כמזבח לענין איסור העלאת שאור ודבש.

אבל מידי אחרינא, דבר אחר, שאיסורו גם הוא נלמד מאותו פסוק, והיינו דבר האסור מצד "כל שממנו לאישים", לא נכלל בכלל איסור העלאה לכבש כמזבח.

23. בחזון איש בזבחים [יט כג] נסתפק אם כבש הרי הוא כמזבח גם כדי להחשיב בדיעבד

והשתא דייקנין: שאור, דאמרינן דהותר מכללו במקדש — מאי ניהו? לאו, האם אין הכוונה לשתי הלחם, דקרבה מנחתם בתורת נדבה, שנדב הציבור שתי הלחם. וקא סלקא דעתין שאותן שתי הלחם שנדב הציבור אפילו שהם משאור מותר להקטירם על המזבח, ואם כן רואים ששתי הלחם קרבים בתורת נדבה!?

אמר רב עמרם: לא תאמר ששאור הותר בכללו לגבי שתי הלחם הקרבים נדבה, אלא הותר השאור בשתי הלחם ליקרב עמהם, עם שני הכבשים הבאים עם הלחם, ואמנם הכבשים הם קרבים על גבי המזבח, ולא שתי הלחם, אלא שמכיון שנחשבים שתי הלחם ושני הכבשים בתורת קרבן אחד, נחשב הדבר שהותר השאור להקרב.<sup>(25)</sup>

ופרכינן: אי הכי, שגם אותו חלק של הקרבן שאינו קרב נקרא "הותר מכללו", "ביכורים" נמי נאמר, הותר מכללו האיסור להקטיר דבש, בכך שהותר להקריב את קרבנות העופות שהיו נוהגים להביא יחד עם הביכורים, על אף שהביכורים עצמם הם "דבש"?!?

דתנן: הגוזלות שעל גבי הסלין שהיו מביאין

והוינן בה: וכי שתי הלחם לא יקרבו נדבה? והתניא: אם נאמר "כל שאור" — למה נאמר "כל דבש"? ואם נאמר "כל דבש" — למה נאמר "כל שאור"? מדוע שלא נלמד מ"כל" האמור באחד מהם על חברו?

מפני שיש בשאור מה שאין בדבש, ויש בדבש מה שאין בשאור — ואי אפשר ללמוד אותם זה מזה כי שאור, הותר מכללו במקדש, למרות ששאור אסור בהקרבה, מצאנו שמותר במנחת שתי הלחם, וכדמפרש לקמן, אבל דבש לא הותר מכללו במקדש לעולם, שאין קרבן שבא מן הפירות במקדש.

דבש, הותר לאוכלו במקדש בשירי מנחות, שרשאי הכהן ללוש את שיירי המנחה בדבש ולאוכלם, ואילו שאור לא הותר בשירי מנחות.<sup>(24)</sup>

ומסבירה הברייתא: הא — מפני שיש בשאור מה שאין בדבש, ויש בדבש מה שאין בשאור, הוצרך הכתוב לומר "כל שאור", והוצרך הכתוב גם לומר "כל דבש", כי אילולי כתב גם "כל שאור" וגם "כל דבש", לא היינו למדים אותם אחד מהשני. עד כאן לשון הברייתא.

חימוץ, יהיה מותר באכילה יחד עם שיירי מנחות, ואם כן קשה מה הותר בדבש יותר.

25. שאור הותר מכללו במקדש במה שקרב עם הכבשים. והקשה הגרי"ז שהרי החמץ אינו קרב כלל למזבח ואין שום היתר באיסור של כל שאור וכל דבש.

ומבאר הגרי"ז, כיון שהלחם והכבשים הם קרבן אחד, אם כן יש בקרבן הזה חמץ, וחמץ

את ההקטרה שם, ועיין בקרן אורה. והגרי"ז דן אם הכבש נחשב מקום הקטרה לבעל מום.

24. כתב רש"י דכתיב בהו למשחה. והקשה הגרי"ז, שלכאורה מהיכן נבוא לאסור דבר זה שצריך לדרוש בו היתר?

ובעצם ההיתר בדבש, מתקשה הגרי"ז בכתבים, הרי גם שאור באופן שאינו פועל

“לפניו”, ונאמר בו כך: כל שהוא קרבן, ונשתייר, הרי הוא בכלל “כל שממנו לאישים, הרי הוא בבל תקטירו” ואפילו שלא הוקטר ממנו למזבח!?

אמר ליה רב חסדא: אכן מקרא נדרש לפניו, כל ששמו קרבן שנשתייר הרי הוא בכלל תקטירו, והאי חטאת העוף נמי שמו קרבן, הילכך על אף שאין מקטירים ממנו, בכל זאת הבשר שנשתייר לאחר הזאת דמו הרי הוא בכלל תקטירו.

ובעיה זאת, אם התמעט קרבן שאין קרב ממנו לאישים מהקטרה, היא כתנאי, שבמחלוקת תנאים היא שנויה.

וכך שנינו: רבי אליעזר אומר — כל שממנו לאישים, בדוקא, הרי הוא בכלל תקטירו!

רבי עקיבא אומר — כל ששמו קרבן!

ואמרינן: מאי בינייהו?

אמר רב חסדא: בשר חטאת העוף איכא בינייהו. שהיא קרבן, אך אין דבר ממנה קרב לאישים.

רב אמר: לוג שמן של מצורע, שהוא נקרא קרבן אך אין קרב ממנו על המזבח, איכא בינייהו.

דתני לוי כל קרבנם לרבות לוג שמן של מצורע, ורואים שאף הוא נקרא קרבן, ומכיון שהוא קרבן עצמי שבא בנפרד מאשם מצורע ולא קרב ממנו כלום למזבח, אף הוא

מביאי הביכורים — היו עולות. והסלים של הביכורים שבידם של הבעלים — ניתנין לכהנים?!

ומשנינן: הנהו העופות שהובאו לעולות, לא באו כקרבן חובה, אלא לעטר בכורים הוא דאתו, ולכן לא חשיבי כקרבן אחד יחד עם הביכורים, ואין זה נקרא שהותר מכללו דבש אצל חלק מקרבן הקרב על המזבח.

בעי רמי בר חמא מרב חסדא: המעלה מבשר חטאת העוף, שעומדת כולה לאכילה לכהנים, והעלה מבשרה על גבי המזבח — מהו לחייבו על העלאה זו?

וצדדי הספק הם:

האם “כל שממנו לאישים” בדווקא אמר רחמנא הרי הוא בכלל תקטירו את שייריו למזבח, והאי, חטאת העוף, אין ממנו לאישים, כי אינו קרב כלל ולכן אינו בכלל האיסור של בל תקטירו את שייריו.

או דלמא, “כל ששמו קרבן” אסור להקריבו לאחר שניתן ממנו על המזבח כדינו, והאי חטאת העוף נמי, שמו קרבן, ואסור להקטיר את בשרה לאחר שהתיו מדמה על המזבח?

והספק של רמי בר חמא הוא, משום שהכתוב אשר ממנו למדים את הדין ש”כל שממנו

לאישים, הרי הוא בכלל תקטירו”, נאמר אחריו “לא תקטירו ממנו אשה לה” — קרבן ראשית”. ושמא יש לדרוש מקרא זה

שבלחם היו צריכים להפסל, וכיון שלא נפסלו אם כן נחשב הדבר להותר מכללו במקדש.

פוסל את הקרבן, ומוכח מזה דחמץ פוסל בעצם מציאותו בקרבן, ולא בגלל שיש בו איסור של הקרבה, ולכן גם הכבשים ששיכים לחמץ

תלוי במחלוקת התנאים.

תנו רבנן: נאמר בתורה "שאור" — כל תקטירו.

אין לי אלא שאסור להקטיר את כולו [ומפרש ואזיל מהו "כולו"] מקצתו של שאור, מנין שגם הוא אסור בהקטרה? תלמוד לומר "כל".

עירובו, שעירבו לשאור עם מצה ואינו ניכר, מנין שאסור להקטירו? תלמוד לומר "כי כל" (26).

והוינן בה: מאי קאמר תנא דברייתא, מהו השיעור שהתייחס אליו באמרו "כולו" ו"מקצתו"?

אמר אביי: הכי קאמר: שאור הרי הוא בכל תקטירו.

אין לי שאסור בהקטרה אלא כזית שאור. חצי זית שאור מנין שגם הוא אסור? — תלמוד לומר "כל". עירובו מנין? — תלמוד לומר "כי כל".

רבא אמר: הכי קאמר: שאור כל תקטירו. אין לי שאסור להקטיר אלא את כל הקומץ

של שאור, וכדמפרש ואזיל מהו שיעור הקומץ. חצי קומץ של שאור, מנין שגם הוא אסור בהקטרה? — תלמוד לומר "כל". עירובו מנין? — תלמוד לומר "כי כל".

ומבארין: במאי קא מיפלגי אביי ורבא —

אביי סבר: יש קומץ פחות משני זיתים, ומה שכתוב בשאור "לא תקטירו" — קומץ שלם משמע. והריבוי של "כל" בא לומר שלא דוקא קומץ שלם, אלא גם חציו נכלל באיסור הקטרה. ולכן סבר אביי כי יש איסור ב-מ הקטרה של שאור גם כשאותה הקטרה היא פחותה מכזית. (27)

ורבא אמר: אין קומץ פחות משני זיתים והילכך, גם כאשר מרבים מ"כל" לחצי קומץ עדיין הוא בשיעור של כזית, והילכך סבר רבא אין איסור הקטרה של שאור כשהיא פחותה מכזית.

איתמר: המעלה תערוכת שהיא עשויה משאור ומדבש יחד על גבי המזבח —

אמר רבא: לוקה על העלאה שכזאת ארבע מלקויות: לוקה משום מעלה שאור, ולוקה משום מעלה דבש. לוקה משום עירובי שאור, ולוקה נמי משום עירובי דבש. (28)

והיינו, שסבר רבא שהריבוי של "כל" לאסור

פחות מכזית.

וכתב המנחת חינוך שאם הסברא של איסור חצי שיעור היא שזה ראוי להצטרף, הרי בהקטרה צריך כזית בבת אחת ולא שייך לחייב בחצי שיעור.

28. לשיטת רבא שאין הקטרה פחות מכזית, דן היד בנימין שיתכן שצריך שיהיה כזית מהשאור

26. יש לעיין איזה שיעור של תערוכת נאסר כאן?

מבאר הגרי"ז בכתבים, כיון שכאן האיסור הוא הקטרה, ולא שייך כאן ענין של טעם, תהא התערוכת אסורה אפילו בכלשהו.

27. למאן דאמר יש הקטרה פחות מכזית, יש לדון האם גם יהיה חייב על הקטרת פסולין של